

FÚZFASÍP (XII.)

LESZ-E LUTHER-SZOBOR?

BORDÁS GYŐZŐ

Szinte röpült a vonat a Fiume–Salzburg vonalon, száguldott, már ahhoz képest, hogy egy héttel ezelőtt Pichler Józsefet bosnyák lassúsággal hozta a keskenyvágányú vasúti kocsit Szarajevóba, hercegovinai ráérőséggel zötyögött vele a postakocsi Dubrovnikig, és dalmát lomhasággal pöfögött vele a Parsons gőzhajó az Adrián Fiuméig. A hosszú utazások semmittevő órái szokatlanok voltak az ő gyors tempójú pesti életének, de olyan kellemes volt megmártózni benne, mint a gruzi kikötő strandjának tengervizében. Nem a munka, a rohanás fáraszt, gondolta, lám, ebből kell kikapcsolódnom, hogy meggyógyuljak. Mintha az órájának valami fékszerkezete lett volna: ha valaki netán azt bizonygatja neki, hogy itt egy nap harminc órából áll, azt is elhiszi. „Csak sohasem sietni, ez a mi filozófiánk, higgye el” – magyarázta neki Izet Bećirpašić a postakocsiban, amiről még útközben meggyőződött.

Amikor Mostarban megálltak lovakat cserélni és pihenőt tartani, bár ő kocsmába szeretett volna menni, ismerőse egyik rokonához vezette. Az öreg Jambešić meg egyenesen a pincébe, ahol a legnagyobb tiszteltetés jeléül nagy, öthektós üveghordóból szívta szakasztott olyan lopótkkel a žilavkát, mint amit otthonról ismert. A pince faasztalára a cselédek sajtot, szeletelt almát hoztak, és gyertyát is gyújtottak. A bor szinte olajszerűen ragadt a hordó üvegfalához, úgyhogy a félhomályban is kirajzolódott a felső peremén egy fénylő karika. Koccintottak.

– Száraz – állapította meg Pichler elégedetten, s mondta is a gazdának, hogy emellett elbújhat bármelyik rajnai rizling.

– Tizennégy maligános – adta tudtára a magas homlokú hercegovinai, olyan tárgyilagosan közölve a tény, hogy abban a dicsekvés semmi

jelét sem lehetett felfedezni, de Pichler érezte, hogy a maligánok számaival a gazda mégsem a bor erejét, hanem a minőségét jelzi.

A hatalmas, oldalelágazású pince olyannak tűnt, mint egy kazamata, amelyről csak a rácsos ajtók hiányoztak.

– S ez mind tele van borral?

– Három pincém egyike ez – mondta a gazda nyugodtan, s hozzálátott pipákat tömni vendégeinek és önmagának.

Pipázni itt csak neki volt szabad, másnak nem. A félórás pihenő már rég elmúlt, de mivel Bećirpašić nem mozdult, Pichler sem sűrgette. Pipázgatás közben a pincepenészt bámulta, ezt a csodálatos szürkés-kék színt, amit ő festményein a bárányfelhőkhöz használt.

– Mondja, ha nem titok – szólt egy idő múlva, mert hosszúnak tűnt számára a hallgatás –, mennyi szőleje van?

– Úgy négyszáz hektár – mondta ismét csak közömbösen az öreg.

– Ilyen sok? – csodálkozott Pichler.

– Mihez képest? – kérdezett vissza a gazda, s erre Bećirpašić arcán mintha megmozdult volna egy idegszál. Pichlernek mindjárt eszébe jutott ősöknek, Rizvanbegovićnak a sorsa, s azon nyomban elhallgatott.

– Mesélek én magának valamit – szólt az öreg. Lassan, kimérten beszélt, úgyhogy Bećirpašićnak szinte tolmácsolnia sem kellett. – Tudja, amikor én még gyerek voltam, úgy négy-öt éves lehettem, öregapám egy vasárnap délután maga elé ültetett a nyeregbe, és kilovagoltunk a városból. Már kint jártunk, amikor kíváncsian megkérdeztem: Nagyapa, kié ez a hegyoldal?

– A mienk, fiam.

Aztán nyargaltunk tovább.

– Ugye, nagyapa, kié ez az erdő? – kérdeztem ismét.

– A mienk, fiam.

– Ugye, nagyapa, kié ez a hajó? – s mutattam a Neretva felé.

– A mienk, fiam.

Pichler röstellte, hogy feltette a kérdést, s az jutott eszébe, hogy az utóbbi időben őt is azzal vádolják, hogy sokat fest. Mihez képest? – tesszem majd én is fel nekik a kérdést.

– Nem azért meséltem én mindezt, fiam – szólt most Jambešić az unokaöccséhez –, hanem hogy megértse az úr, az, amink volt, az lehetett a sok ahhoz képest, amink maradt.

Értette Pichler a példázatot, hogyne értette volna, azon pedig már mindhárman jót derültek, hogy Jambešić elmesélte:

– Annak idején minden kérdésem után nagyapám becsületszavát is kértem. Az öreg előbb ezekre a kérdésekre nem válaszolt, de amikor már harmadszor hangzott el ez a kérdés, dühösen húzta meg a kantár szárát, s miután a ló megállt, a hónom alá nyúlt, s maga felé fordított. Ma is emlékszem vörös arcára – mesélte – s nagy kajla bajuszára, amely akkor mintha fölfelé kunkorodott volna: „Da si za svagda razumio, u časna čovjeka svaka je riječ časna.” S úgy vágott vissza a nyereg-párnára, hogy nyekkentem rajta.

– Bećirpašić ezt olyképpen fordította Pichlernek, hogy a hercegovinai ember a szavával mindig a becsületét is adja. De fölösleges volt ismét tolmácsolnia az öreg szavait, pontosan értette Pichler, mit akart ezzel mondani.

A postakocsi meg természetesen várta az urakat, a kocsisok sem idegeskedtek, sőt már messziről láthatták, hogy a kafanában úgy megy beléjük a sör, mint bőgőbe a húszas. Amikor végre elindultak, Bećirpašić Jambesićről kezdett mesélni:

– Mít ér a viszonylagos gazdagsága, amikor, lám, a spanyolnátha elvitte négy gyermekét. Aztán maradt még három. Mindhárman tisztak voltak. Két évvel ezelőtt, amikor Bosznia megvásárolta első hajócsavaros hadihajóját, az Ajkulát, a hajó mintegy százötven tiszttel a fedélzeten Szalonikibe tartott. Lassan cirkáltak, s mintegy tizenöt mérföldre a görög partoktól, egyszer csak elhaladt mellettük egy hatalmas, tizennyolcezer tonnás, turbinás Dreadnought. Az Ajkula meg nem vágta kellő szögben a szomszédos hajó hullámaait. Előbb megbillent, a fedélzeten levők a bal korbáthoz csapódtak, aztán olyan erővel vágódott vissza, hogy mindenki a vízbe röpült. Hatalmas lehetett a rándulás. A három fivér közül kettő egymás közelében tartózkodhatott, mert egy lópokróc pontosan rájuk repült. Úgy befedte őket, mint egy sátor. A túlélők mesélték, négyszer-ötször is megemelkedett a pokróc, de nem tudtak alóla kiúszni.

– Borzasztó – mondta erre Pichler.

– Csak a harmadik fivér menekült meg, tudja hogyan? Egy vécétető mentette meg. Abban kapaszkodott meg. De így is tizennégyen veszttek oda.

– Majdnem úgy jártak, mint a Viper az Alderney partjainál – mondta erre Pichler.

– Máig nem derült ki a szerencsétlenség oka, de valószínűleg az angol hajó a megengedettnél jobban megközelítette őket. Szándékosan, avagy sem, nem tudni. De az biztos: szegények vagyunk, ezért csak

gyöngye testű hajókat vásárolhatunk. Az Ajkulának sem voltak elég tömörek a bordái, a fedőlemezek meg vékonyak. Látja, ebben különbözünk mi az osztrákoktól. Ők a Viribus Unitisen cirkálnak, nekünk meg jó az Ajkula is. S nem fantasztikus? Mi ehhez a rossz hajóhoz még elméletet is gyártunk: azért veszünk ilyeneket, mert a könnyebb és karcosabb hajó a hadászatban mozgékonyabb. Érti maga ezt a fordított logikát?

– Ezt nem, de azt tudom, hogy amikor 1911-ben vízre bocsátották a Viribus Unitist, minden magyar lap arról cikkezett, hogyan könnyezett Ferdinánd trónörökös a meghatottságtól.

– Ja, kérem, néha a könnyek erősebb fegyver, mint a csatahajó ágyúí, s az osztrákok pedig meg vannak győződve róla, hogy nemcsak ipari, hanem tengeri nagyhatalom is lettek.

Hogy hatalom volt a Monarchia, Pichler számára nem volt kérdéses. Csodálta is Bécset egy fél éven keresztül. Folyton azon töprengett, ott maradjon-e. Miután a müncheni festőiskolából kiábrándult, beállt Wölfer színiigazgató társulatába. De mert a statisztálásnál többre nem vitte, hazatért Ú.–ba.

– Ez a Pichler olyan, mint egy költöző madár – kommentálta Székely igazgató a kaszinóban –, minden tavasszal hazarepül.

– Csakhogy őt a csalódottság hozza mindig vissza. Többet akar, mint amire képes – vélekedett Vécsei mérnök.

– Tehetséges, nem vitás, de szétforgácsolja az erejét. Nem lehet ember festő, szobrász, színész, zenész egy személyben. . . Sőt még írói ambíciói is vannak – tette hozzá Kovács doktor. – Emlékezzetek vissza, hogy megsértődött, mert nem kapott pénzt a Luther-szobor kifaragásához.

– De a wořmsi jelenetet határozottan jól megfestette – magyarázta tovább Székely igazgató. Ha tőlem függött volna, a szobrot is kifaragattam volna. Láttátok, milyen jó a gipszmintája, ami azóta is ott van Kochánné könyvtárszobájában.

Való igaz, hogy amikor az evangélikus templom fölújításának gondolata megszületett, Kochán Alice mindjárt fölajánlotta anyagi segítségét. Pedig nem kis összegről volt szó. Ezért a presbitérium a festővel szigorú szerződést kötött:

„Am gefertigten Tage zwischen der evang. Kirchengemeinde zu U., vertreten durch das gefertigte Präsidium einerseits und zwischen dem akademischen Maler Joseph Pichler andererseits folgendermassen geschlossen wurde:

1. Die evang. Kirchengemeinde A. C. zu U. übergibt gemäss ihrem Presbyterialbeschluss vom 8.ten Mai 1910 die innere Renovirung sammt Malerarbeit in ihrer Kirche an Joseph Pichler um den Gesamtbetrag von 4800 K., sage: viertausendachthundert Kronen.

2. Joseph Pichler verpflichtet sich, die übernommene Arbeit gemäss dem von ihm am 1.ten Mai l. J. eingereichten Kosten voranschlag und coloriten Entwurf bis zum 15.ten Sept. l. J. fertigzustellen.

3. Die Kirchengemeinde verpflichtet sich, dem Unternehmer den in P. 1. erwähnten Betrag von 4800 Kronen gemäss der Kundmachung vom 5.ten April l. J., publicirt in Nummer 15 der »Verbász und Umgebung« – in zwei gleichen Raten auszuzahlen, und zwar die erste nach Fertigstellung und Übernahme der Arbeit, die zweite nach stattgefunder Supercollandirung am 15.ten September 1911. Wenn jedoch die Gemeinde in der Lage wäre über das nötige Baargeld zu verfügen, so verpflichtet sie sich auch die zweite Rate nach Fertigstellung und Übernahme der Arbeit auszuzahlen.

4. Ersterher erlegt als Vadium 480 Kronen in Wertpapieren, welche ihm erst am 15.ten Sept. 1911 nach stattgefunder Supercollandirung rückerstattet werden. Sollte die Arbeit bis zum 15.ten September l. J. nicht fertiggestellt sein, so hat die Kirchengemeinde das Recht, ein Pönale von taglichen 50 K, sage fünfzig Kronen von der Erstehlungssumme in Abzug zu bringen.

5. Joseph Pichler verpflichtet sich, für die Haltbarkeit der Arbeit zehn jährige volle Garantie zu übernehmen in der Art, dass er alle in dieser Zeit vorkommenden Schäden, welche infolge schlechter Anwendung des Materials resp. technischer Fehler oder Verwendung minderwertigen Materials entstehetn, unentgeltlich wieder herstellt, wo nicht äusere Einflüsse, wie Regen, gewalttätiges Abschlagen oder nenerliche Sprünge der Manern die Ursachen sind. Eventuelle Abweichungen von der ursprünglichen Skizze dürfen nur mit Zustimmung des Presbyteriums vollzogen werden und hat der Unternehmer sowohl für diese Arbeit als auch für andere eventuell notwendige Mehrarbeiten in den dekorativen Einzelheiten keinerlei Nachtragsforderung zu stellen.

Dieser Vertrag wurde in zwei gleichlantenden Exemplaren ausgestellt.

Ú. am 18.ten Mai 1910

Nach Unterschreibung gegenwärtigen Vertrages wird festgestellt, dass bei eventuellen Streitfällen das kulaer Bezirksgericht competent ist.

Datum wie oben.”

Aláírások, a bélyegzőn pedig: SIGILLUM ECCLAE. EVANG. A. C.

Hogy készült ekkor Pichler a nagy munkára! A templom összes szegletét lerajzolta, az oltárról a karzatig mindenre megvolt az elképzelése. A mennyezetről ereszkedő két nagy csillárt úgy helyezte el, hogy kellő helyet kapjon, és domináljon az ötször nyolc méteresre tervezett falfestmény. A képnek a vázlatát természetesen kiszínezve mutatta be a presbitériumnak. A címe ez volt: Luther a wormsi népgyűlés előtt. Mielőtt a tervet elkészítette volna, történelemkönyveket bújt, egyházi személyiségek véleményét kérte ki, sőt magát a püspököt is felkereste. Wormsban még akadémista korában járt, Münchenből utazott az 1521. évi történelmi esemény színhelyére. Itt meséltek neki Luther gyermekkoráról, szigorú neveltetéséről és arról az esetről, amely szinte azonos volt az övével: anyja egy szem dióért is képes volt véresre verni. Már akkor a saját sorsát ismerte föl Lutherében, harcát valami újért, s ezért is akarta annyira megfesteni, sőt a szobrát is kifaragni. Úgy érezte, önmagát adhatja. Csak egy apró részletre nem tudta a választ: Cotta Orsolya csak csengő hangja miatt fogadta-e maga mellé az ifjú Luthert Eisenachi házába, vagy Józsefhez hasonlóan Putifárné poklát járatta meg vele?

Már annak idején áttanulmányozta Holbein és Hübner festményeit és rézkarcait, és elképzelte, ha egyszer megfesti a nagy reformátor alakját, a testtartásába és a szeme villanásába viszi bele Wormsban kimondott szavait: „Itt állok, nem tehetek másként! Isten engem úgy segíljen!”

Amikor vázlataival elkészült, a templom előtti kertet is megtervezte. Erre nem volt megbízatása, de úgy gondolta, a nagy nekibuzdulás majd kinyitja a pénztárcákat. Klein Ferencnek mesélte el elképzelését, aki lelkesedve fogadta az ötletet, hogy közös park létesüljön a két templom előtt, az egyik előtt Luther, a másik – az ő temploma – előtt pedig Kálvin Jánosé állna. Pichler e másik szobor kifaragására Medgyessy Ferenc barátját akarta felkérni, avatását pedig az öreg esperes, Kálmán József ötvenöt éves lelkészi jubileumának tiszteletére tervezte.

– Az esperes úr ezt megérdemelné – mondta neki Klein –, mert ő az egyetlen pap vidékünkön, akinek koronás arany érdemkeresztje van.

A Pichler által elképzelt kertben a gyep, a cserje és a facsoportok között út kanyargott, jeleként, hogy a természet utálja az egyenes vonalakat, a két templom előtti téren pedig kerek szőnyegültetések, ezek mögött másfél méteres talapzaton a szobrok. Két pagodát is tervezett,

meg zenepavilont, sőt a kerti világításra is gondolt, vasoszlopokra függőlámpákat rajzolt. Tervrajzára odaírta: a fény sárga legyen. Nyilván tudta, hogy a sárga sugarakat a rovarok kevésbé látják, mint a készöldeket.

Csakhogy mindez egy vagyonba került. Jóval meghaladta a két egyház, a város és a mecénások lehetőségeit.

– Most ismét meg lehetne ebben az ügyben környékezni Alice-t – gondolta Pichler a vonaton, míg a vele szemben alvó nőt nézte. – Ha tud raktárt vásárolni Fiumében meg Villachban, akkor bizonyára futná neki a Luther-szoborra is, sőt egy szökőkutas parkra is. Miután Pali-son meglátta a Zsolnay-lemezekből készült szökőkutat, a saját tervébe is odaképzelte. Régebben mindig a nagy bécsi szökőkutak méreteiben gondolkodott, de ezek nem illettek elképzelt kertjébe.

Ahogy a vonat észak felé robogott, ismét Bécket látta maga előtt. Wölfer színiigazgató alakja tűnt fel. Annak idején darabot is írt neki A főszolgabíró úr címmel. Bohózat volt a főszolgabíró, a földesúr és a községi írnok csélcapságairól, gazdagon fűszerezve szerelmi ügyekkel. Hiába volt életízű kisvárosi történet, Wölfernek nem kellett. A darab mégis színpadra került, igaz, csak Ú.-ban, ahol ő maga rendezte meg, s játszotta el az írnok szerepét. Mert a helyi társulatnál tovább nem jutott, Pichler föl hagyott a színműírással, máig sajnálva, hogy sem színészi, sem drámaírói tehetségére nem figyeltek föl. Pedig milyen lelkesen statisztált annak idején, abban a szent meggyőződésben, hogy a társulatigazgató majd fölfedezi. Azokban a hónapokban érezte igazán Bécs szépségét és méltóságát, és a színházon keresztül mérte le az egész Monarchia erejét és nagyságát. A csillogó-villogó termek, a minden este megtelő nézőtér, a páholyokban helyet foglaló nagvestélyis nők és frakkos urak, a gazdag ékszerek, a primadonnáknak küldött virághegyek és ajándékok, a színház előtt várakozó hintók és gépkocsik jelentették számára az ország gazdagságát és stabilitását.

Most ismét elmosolyodott azon, hogy amikor az Adriatic teraszán éppen erről beszélt, Miroslav Šutelj egészen más példát hozott föl neki:

– Számomra országuk stabilitásának az a biztos jele, hogy ott ez olvasható még a szakácskönyvben is: „Végy nyolc krajcárért cukrot, négy krajcárért lisztet, két krajcárért sót. . .”

Bár Pichler ezen akkor jót nevetett, igazat adott neki. De elmagyarázta, hogy neki a művészetben éppen a megkövesedett állapotokkal vannak gondjai. Semmi utálatosabbat nem tudott elképzelni, mint mi-

kor a konzervatív festőtábor kritikusai róluk, neósokról írva még a gúny fegyverével sem takarékoskodtak. A szakácskönyv és a festészet ellentétes relációja is azt bizonyította számára, hogy politika és művészet sohasem találkozhat.

– Szerintem nem is olyan stabil már a Monarchia, mint volt – szólt közbe a dubrovnikai asztalnál Izet Bećirpašić. – Én ugyan szívből utálok a politikát, de azt látom és vallom, hogy egyet, a nemzetiségi kérdést képtelenek megoldani. S ez a probléma hatvanhét óta egyre csak mélyül.

– Ezt még az önkormányzat különböző fokozataival megoldhatják, de a birodalmi kancellária jogköréről már nehezebben fognak megállapodni – szólt közbe Šutelj.

– Amennyire én követem a helyzetet – vette át a szót Pichler –, a federalizálás felé hajlanak, csakhogy két irányzat van: az egyik a liberális és szociáldemokrata publicistáké, akik legalább öt tagállamból formálódó szövetségi államot akarnak létrehozni, a másik a katonai klikké a trónörökösrel az élen.

– Nos, ez a klikk – mondta, ki más, mint a szarajevói bankigazgató – bennünket még ma is okkupált területnek tart.

– Önöket még Popovici-féle elképzelés is elnyomott vidéknek tud, pedig terve tizenöt, etnikailag megközelítően egységes tagállamra osztaná a Grossösterreichet. Mondok én maguknak valamit, a Monarchia fél az elszlávosodástól, s ettől tartanak a románok, de már ne is haragudjon, a magyarok és az olaszok is.

– Uraim, parancsoljanak, itt a rákos spagetti – szakította őket félbe az előételt felszolgáló pincér.

– Erről a spagettiról jut eszembe – magyarázta tovább Šutelj – Popovici, aki Lipcsében közzétette elképzelését. Tudják, milyen korlátozott ember? Azt olvastam róla, hogy amikor földrajztanára Olaszországot tanította velük, azt mondta: azért olyan jó az olasz makaróni, mert azt úgy készítik, hogy a jó sűrű alpesi levegőt körülrajkák tésztával. Ő meg ezt a következő órán szó szerint megismételte. Hát ilyen emberek politizálnak ma.

Már ki tudja, hanyadszor hallotta ezeket a gondolatokat, s akivel csak megismerkedett, mindenki érdekes ember volt. Szenvedélyükről, a világgal való viszonyukról tudott meg valami újat, s ez szinte teljesen föltöltötte, ismét erősnek és magabiztosnak érezte magát.

– Még a Luther-szobrot is ki tudnám faragni. Ha fölbred Alice, meg is mondom neki. De megalázkodni nem fogok, hadd érezze, nem bo-

csátottam meg neki a Belovicsnak ajándékozott nyakkendőt, meg azt sem, hogy az este, amikor arra kértem, a következő tánc az enyém legyen, mással járta el a palotást.

Elismerte magában, ahogy a nőt nézte, hogy a féltékenységnek szépségnövelő hatása van.

– Ez a nő meg élvezi, ha féltékennyé tehet. Szándékosan viselkedik kihívóan, s úgy tesz, mintha az a másik férfi mindig jobban érdekelné. Otthon is a múltkoriban vacsorára hívott. Hát kit találok még nála? Voinich bárót – füstölgött magában. – Egész este veled szórakoztatt, aztán másnap, mintha mi sem történt volna, a nyakamba borult. Fölfogható ez ép ésszel?

Alice igazán vonzotta. Nem volt kritikus, képtárba sem járt sűrűbben, mint bármelyik vidéki úrinő, viszont határozott érzéke volt képei elbírálásához. Amikor ránézett egy-egy új festményére, már a szeméből ki lehetett olvasni, hogy jónak tartja-e. S erre a szavak nélküli véleményre Pichler adott. Ha másért nem, hát azért, mert őt tartotta egyetlen őszinte bírálójának. Amit mondott, már nemigen érdekelte, mert szakszerűen nem tudta megmagyarázni, mit és miért tart jónak. De Pichler nem is erre volt kíváncsi, hanem a pillantására. Mint amikor a templomban először meglátta a Lutherről készült al seccóját. A kép metaforikus tartalmát nem fejthette meg, de az egész tökéletességét az elismerő tekintet azonnal jelezte. Neki pedig többre nem is volt szüksége. Érdekesmód pesti műtermében is, amikor egy-egy kép befejezéséhez közeledett, az fordult meg a fejében, vajon mit szól majd hozzá Alice. Önmaga előtt ezt nem szégyellte, úgy tartotta, Alice a műzsája.

Most is legszívesebben megsimogatta volna, de nem akarta felébreszteni. Ezért inkább jegyzetfüzetét vette elő, és vázolta az alvó nőt. A képen is kissé félrebiggyesztette a száját, arcát pedig kalappal félig eltakarta, hogy ne látsszanak rajta a félhomályban is előtűnő ráncok. Egy kicsit az állából is lekanyarított. De az a jellemvonása, hogy tudott uralkodni másokon, a rajzban benne volt. A vázlat alá odaírta: „Az én Bóra Katalinom.” A vázlat Pichlernél mindig egy pillanat műve volt, olyan gyorsan dolgozott, akár egy fővárosi lap karikatúristája.

A nő halványkék hosszú ruháján megvillanó állomási fények kergéztöttek. Figyelte egy darabig, aztán elővette szájharmónikáját, és egy lágy melódiába kezdett. Erre mintha megmozdult volna Alice. Pontosabban csak a kalap piros szalagja mellé tűzött pávatoll tett egy tétova mozdulatot. Tovább fújta.

– Megérkeztünk? – kérdezte tőle egy hang, amely olyan rekedtnek

tűnt, hogy bár csak ketten voltak a fülkében, önkéntelenül körülnézett, nem settenkedett-e be valaki.

– Nem, drágám – s már folytatta is a szerenádot, pontosan annál az akkordnál, ahol abbahagyta.

– Aludjon inkább, Mester.

A nő arca rózsaszínű volt, akár a koralloké vagy mint a flamingóé. Lám csak, nem is véletlenül mesélhette a tegnapi est vacsoránál az az utálatos Belovics, hogy a régi rómaiak a füstölt flamingónyelvet ingyencfalatnak tekintették. Olyannyira, hogy ünnepi lakomákon aranytálcán szolgálták föl.

Halkan muzsikált, s csak arra ügyelt, hogy a kerekék zakatolása ki ne zökkentse a taktusból. Mert Alice most már meg sem mozdult. A festő tudta, hogy elérte célját: a nő hallgatja muzsikáját. Egy élő kép volt előtte, amelyen minden látszólagos mozdulatlanság ellenére is mozgalmasság van. Ezért kissé hevesebben folytatta. A nő lágyan emelte kezét, s mire egészen kinyújtotta, bő ruhájának ujja olyan volt, mint a páva szárnya. Aztán a szárnyvégi tollak a levegőben lassú táncba kezdtek. Pichler közelebb hajolt hozzá. Alice lassan maga felé vonta. Amikor homloka már a nő térdéhez ért, a szájharmonika a padlóra esett. Bár semmit sem látott, a könnyű selyemsál mögött érezte megvillanó nyakszirtjét, s alig hetvenet verő szíve úgy gyorsított, akár az állomásról induló vonat. Már Klagenfurt felé jártak, amikor megvirradt.

– Nézze, az éjjel lerajzoltam magát – s mutatta a vázlatot.

– Nem egy divatlapba való kép – mondta a nő, de csillant a szeme, s kivette kezéből a füzetet.

– Olyan vagyok, mint egy kulissza, kár volt ezért virrasztania.

– Nem is egy tál friss földiepret kanalazott a Ligetben, az igaz. Aludt.

– Jegyezze meg magának, kedves Mester, a nő, még ha alszik is, cselekszik. Akkor is jár valami a fejében.

– Éppen ez az, maga itt álmodik. No, vallja be, hogy álmában már a Wörthi-tónál jártunk.

A pincér kávét hozott be tejjel, nagy hajbókolva kívánt Guten Morgen s kért elnézést a zavarásért. Kávézás közben kérdezte meg Pichler Alice-től, tudja-e, kire hasonlítanak most ők ketten.

– Ezt egyből kitalálom – mondta a nő. – Csakhogy én nem a zárdából szöktem, s maga sem egy madárkereskedő, ahogyan az élclapok a maga nagy ideálját mutogatták, amikor Worms után Bóra Katalinnal együtt bujdosott. Eltaláltam?

Pichler nem válaszolt.

– Tudom, mire gondol. De ha azzal a szoborral túl nagy fába vágna a fejszéjét? Ha nem sikerülne? – kérdezte az asszony.

– Lehet, hogy hallott már erről az esetről: egy évtizeddel ezelőtt, amikor ezt a vasútvonalat építették, amelyen mi most utazunk, a legismertebb osztrák mérnököt bízták meg itt a Karavankák alatti alagút megtervezésével. A mérnök, valami Hoffmann, ha jól emlékszem, a hegységet az északi és a déli oldalról egyszerre kezdte fúrni, azzal, hogy a furatok a közepe táján majd találkoznak. Amikor az építők már közel kerültek egymáshoz, a hangokból a mérnök arra a megállapításra jutott, hogy a két furat elkerüli egymást. Ellenőrizte a számításait, de semmi hibát nem talált. Tudja, mi történt vele? Összeroppant, és főbe lőtte magát.

– Nem szeretem az ilyen példálózást, Mester. Nem maga mesélte egyszer, hogy még pisztoly sem volt a kezében?

– Revolverem, igaz nincs, de ha egyszer szükségem lesz rá, magam fogom elkészíteni.

Alice-nek eszébe jutott Pichler saját készítésű hegedűje. – Remélem, ezt nem gondolta komolyan.

– Még nem fejeztem be a mérnök esetét: a munkálatok folytatása során kiderült, pontosak voltak a számításai, a két furat ott találkozott, ahol kellett. Saját föltételezésének lett az áldozata.

A klagenfurti állomáson már bent állt a villachi szerelvény.

(Folytatjuk)